

Utlåtande 2016:170 RI (Dnr 181-1363/2016, 189-1422/2016, 134-1393/2016, 125-2153/2011, 150-1129/2016, 328-868/2013, 159-615/2016, 430-1487/2016, 319-2070/2008, 302-838/2009, 336-1667/2012, 132-1049/2015, 159-1441/2016, 159-1134/2016)

Uppföljning av budget 2016 – Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti 2016

Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad 2016,
dnr 189-1422/2016

Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2012-2015,
dnr 134-1393/2016

Förlikningsavtal avseende avtal om driften av Vintertullens vård-
och omsorgsboende, dnr 125-2153/2011

Uppföljning av stadens Lex Sarah - rapportering för år 2015,
dnr 150-1129/2016

Kulturhus i Slakthusområdet, motion från
Maria Östberg Svanelind (S), dnr 328-868/2013

FUT – Lägesrapport över arbetet med felaktiga utbetalningar och
bidragsbrott, rapport från socialnämnden, dnr 159-615/2016

Samarbetsavtal avseende Openlab, dnr 430-1487/2016

Vision Järva 2030, dnr 319-2070/2008

Vision Söderort 2030, dnr 302-838/2009

Vision Hässelby-Vällingby 2030, dnr 336-1667/2012

Strategisk inriktning för företagsområden, dnr 132-1049/2015

Boendelösningar för kommunmottagna nyanlända,
dnr 159-1441/2016

Revidering av reglemente för socialnämnden, dnr 159-1134/2016

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Delårsbokslut per den 31 augusti 2016 för Stockholms stad godkänns.
2. Förändring av indikatorer, årsmål eller ansvarig nämnd/bolag godkänns enligt bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. För 2016 ska utdelningen från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgå till 500 mnkr med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Stockholms Stadshus AB uppmanas att sammankalla extra bolagsstämma i enlighet med detta beslut.
4. Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad, dnr 189-1422/2016, inklusive däri angivna ramar för total extern upplåning och intern utlåning till och borgensåtagande för bolagen samt utlåning till stadens slutna redovisningsenheter fastställs enligt bilaga 7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Förändringarna i ersättningsnivåerna för insatsen korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Fördelning av statsbidrag till stadsdelsnämnderna för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården enligt bilaga 1 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
7. Föreslå att Handelshögskolan, inom ramen för stadens befintliga bidrag, återinrättar professuren med inriktning ekonomistyrning med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2012-2015, dnr 134-1393/2016, godkänns enligt bilaga 8 till stadsledningskontorets

tjänsteutlåtande.

9. Uppföljning av stadens Lex Sarah - rapportering för år 2015, dnr 150-1129/2016 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Motionen "Kulturhus i Slakthusområdet", dnr 328-868/2013 från Maria Östberg Svanelind (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
11. Ansvaret för Skolplattform Stockholm överförs från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen m.m. samt att projekten Skolplattform och Gemensam service IT 2.0 där organiseras i ett förvaltningsövergripande program. Finansiering sker genom disposition av de i eget kapital särskilt reserverade medlen för verksamhetsutveckling med it.
12. Ansvaret för förvaltningsorganisationen med avseende på avtalsförvaltning och it-nära förvaltning av Skolplattform Stockholm och Gemensam service IT 2.0, inklusive erforderliga licensavtal samt ansvaret för framtida uppbyggnad/förstärkning av avtals- och it-nära förvaltningsorganisation för Skolplattform och Gemensam service IT 2.0 överförs från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen m.m.. Kommunstyrelsen m.m. fakturerar under år 2016 utbildningsnämnden för de kostnader som den överförda förvaltningsorganisation innebär. Finansiering av kostnaderna för år 2017 hanteras i samband med ärendet Avstämning av mål och budget för 2017.
13. Arkivansvaret för öppna ärenden och dess handlingar inom projektet Skolplattform Stockholm överförs från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen.
14. Socialnämndens rapport "Lägesrapport över arbetet med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott", dnr 159-615/2016, godkänns.
15. Trafiknämnden medges förhandsbesked om budgetjustering för genomförande av projekt med energibesparande armaturutbyte för gatubelysningen under 2017 och 2018 med 48,0 mnkr. Utgifterna för kommande år behandlas i kommunfullmäktiges budget för 2017 och 2018.
16. Samarbetsavtal avseende Openlab, dnr 430-1487/2016, godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
17. Styrdokumenten Vision 2040 (dnr 119-1401/2015, 025-634/2014), beslut om kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm i Budget 2015, social investeringsfond (dnr 173-968/2015) samt Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete (dnr 171-1405/2015, 319-858/2014) ersätter

Vision Järva 2030 (dnr 319-2070/2008 utl.2009:46), Vision Söderort 2030 (dnr 302-838/2009 utl.2010:40) och Vision Hässelby-Vällingby 2030 (dnr 336-1667/2012).

18. Förlikningsavtal avseende driften av Vintertullens vård- och omsorgsboende – Kropp och själ med omtanke i Helsingborg (Kosmo), dnr 125-2153/2011, (bilaga 13 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande) godkänns.
19. Kommunstyrelsen ska, i samarbete med socialnämnden, genomföra informationsinsatser för att uppmuntra allmänheten att hyra ut privata lägenheter eller rum.
20. Socialnämnden ska hantera inhyrning och uthyrning av privatbostäder.
21. Servicenämnden ska hantera den initiala kontakten och informationen till intresserade privatpersoner.
22. Servicenämnden ska ansvara för administration kring uthyrningen.
23. Socialnämnden ska genomföra upphandling av vandrarhems- eller hotellboende.
24. Socialnämnden ska inrätta och driva tillfälliga boendeplatser i form av större kollektiva boenden.
25. Socialnämnden och servicenämnden ska uppskatta kostnaderna för åtgärderna i sina respektive verksamhetsplaner.
26. Socialnämnden ska fatta beslut om ekonomiskt bistånd i de fall där kompletterande ekonomiskt bistånd behövs för att täcka boendekostnaderna för kommunmottagna flyktingar.
27. Lägesredovisning, ”Strategisk inriktning för företagsområden”, från Stockholm Business Region AB godkänns.
28. Revidering av reglemente för socialnämnden, dnr 159-1134/2016, godkänns.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Tertiärrapport 2 för 2016 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 172,5 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2016 års budget.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader för prestationsförändringar med 208,5 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar i 2016 års budget.
4. Nämnderna medges budgetjustering för minskade investeringsutgifter med 46,1 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4. Till

kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter i 2016 års budget.

5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 30,7 mnkr. Finansieringen sker genom att omfördela för ändamålet budgeterade medel under Kommunstyrelsen m.m. i 2016 års budget.
6. Nämnderna medges stimulansbidrag med 73,9 mnkr för inkomna ansökningar för utbyggnad av förskolelokaler, under förutsättning av att kraven enligt fastställda anvisningar för stimulansbidrag uppfylls. Beslut om beviljade stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler gäller tidsbegränsat till och med år 2016.
7. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 581,0 mnkr för redovisade omslutningsförändringar samt för övriga omfördelningar och justeringar enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Utöver vad som framgår ovan avslås övriga framställningar i tertialrapport 2 från nämnderna.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Ärendet innehåller stadens tertialrapport 2 med delårsbokslut per 31 augusti 2016. Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB har analyserat samtliga nämnders respektive bolags tertialrapporter per den 31 augusti med delårsbokslut och helårsprognoser i förhållande till budget 2016.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Tertialrapport visar en fortsatt stark ekonomisk utveckling för staden. Alla ekonomiska mål uppfylls med god marginal och visar därigenom både styrkan i stadens ekonomiska styrning och det ansvar som verksamheterna tar. Detta kombinerat med såväl starka ekonomiska som verksamhetsmässiga resultat

gör att medarbetare och invånare kan känna tillförlit i att staden levererar god kvalitet med hög effektivitet. En illustration på detta är att stadens alla fyra inriktningsmål bedöms som uppfyllda och av 26 verksamhetsmål bedöms 22 som uppfyllda och fyra som delvis uppfyllda.

Genom ett ökat bostadsbyggande växer staden i snabb takt. Intäkterna till följd av exploatering ökar samtidigt som byggandet av hyresrätter tilltar. Investeringsvolymen är fortsatt hög till följd av höjda ambitioner för produktionen av hyresrätter i de allmännyttiga bostadsbolagen. Trots en höjd investeringsvolym, inte minst i skolbyggnationer ökar den externa skuldportföljen med bara drygt tre miljarder.

Grunden för en fortsatt stark ekonomi är att fler jobbar. Det är därför glädjande att alltfler är i sysselsättning och att antalet personer med behov av försörjningsstöd minskar. Det finns inget bättre tecken på framtidstro och gott näringsklimat än att fler företag startas och att fler anställs vilket är utvecklingen i Stockholm nu. De insatser som görs inom arbetsmarknadspolitiken bidrar till att fler blir anställningsbara och att bristsituationer på arbetsmarknaden motas.

Målen för bostadsbyggande bedöms också överträffas. Prognoserna för helåret 2016 är fortsatt mycket goda, såväl vad gäller markanvisningar som antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner. De kommunala bostadsbolagen bidrar med 1412 byggstarter till stadens övergripande mål om 3000 byggstartade hyresrätter, vilket bedöms uppnås. Nöjdheten hos bolagens hyresgäster ökar i år igen.

Vi blir fler stockholmare och det innebär ökade krav på välfärden. Som ett resultat av det och höjda ambitioner för kvaliteten i skolan och omsorgen har antalet kommunalt anställda ökat kraftigt. Personalkostnaderna har ökat med 8,7% vilket både rymmer befolkningstillväxt, höjda kvaliteter och stark löneutveckling till flera personalgrupper. Sjukfrånvaron är en fortsatt stor utmaning, även om den totala sjukfrånvaron glädjande nog inte längre ökar, och ytterligare insatser kommer krävas för att minska sjukfrånvaron. De hälsofrämjande insatserna kommer att intensifieras, utöver de åtgärder som har vidtagits för att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet i alla verksamheter.

När staden växer behöver insatserna för att bygga nya skolor och förskolor intensifieras. Trots ett kraftigt ökat antal barn och unga i Stockholms skolor och förskolor klarar verksamheterna att möta behoven av personal. Barngruppernas storlek i förskolan är fortfarande tydligt understigande kommunfullmäktiges mål. Den goda resultatutvecklingen bland elever som gått merparten av grundskolans år visar på stigande kvalitet i stadens skolverksamheter. Det stora antalet nyanlända och pojkars skolresultat i

socioekonomiskt utsatta områden visar på utvecklingsområden där staden och verksamheterna behöver intensifiera insatserna.

Insatserna för att hålla samman Stockholm och skapa en stad för alla ger resultat. I budgeten för 2016 gjordes en stor insats för barn och unga i Individ- och familjeomsorgen. Socialnämnden och stadsdelsnämnderna redovisar en rad insatser som gjorts. Arbetet med Skolfam, skolsatsning i familjehemsvård, har exempelvis intensifierats. Andelen barn som växer upp i fattigdom sjunker också kraftigt i staden delvis som ett resultat av detta och delvis som ett resultat av en aktiv arbetsmarknadspolitik. Mottagandet av nyanlända ställer staden inför stora utmaningar såväl när det gäller boende som insatser inom välfärdsverksamheter. Stadens nämnder och bolag ges därför en uppmaning att öka ansträngningen i denna del. Även arbetet med ensamkommande barn är en viktig uppgift. Det är då glädjande att se att mottagandet också mobiliserar ett stort engagemang hos stockholmarna. Det stora intresset att bli god man är ett exempel på det.

Målen om barn och ungdomars tillgång till idrottsaktiviteter överträffas och likaså ökar utlåningen av barn- och ungdomslitteratur från stadens bibliotek.

En rad aktiviteter pågår inom äldreomsorgen för att öka måluppfyllelsen. Till stadsledningskontorets redovisning ska läggas de strukturella insatser som föreslås inom ramen för äldreboendeutredningen och de reformer som genomförs inom hemtjänsten. Införandet av ramtid för att öka de äldres inflytande och trygghet, inrättandet av trygghetsboende med aktivitetscenter samt åtgärdsplanen för att säkra behovet av äldreboendeplatser 2020-2040 är viktiga steg i arbetet för att alla äldre ska känna trygghet inför ålderdomen.

Inriktningsmålet om ett klimatsmart Stockholm bedöms uppnås då fem av sex av verksamhetsmålen uppfylls. Stadsledningskontoret redovisar ett antal åtgärder som stadens verksamheter vidtagit för en långsiktigt hållbar energianvändning. Arbetet med att utveckla livskostnadsanalyser fortsätter. Klimatberäkningsmodeller har tagits fram och upphandlingskrav på 100% förnybar energi är några exempel. Arbetet med ökad solenergiproduktion är en fortsatt viktig arbetsuppgift som flera nämnder och styrelser behöver arbeta vidare med.

Luftkvaliteten har på många sätt förbättrats men fortsatt finns det utmaningar i den ökande frekvensen av dieslbilar och därpå följande kväveutsläpp. Förbättrad framkomlighet och stimulans av miljövänliga transportssätt bidrar till att målet om hållbara kommunikationer bedöms uppnås helt.

Målet om en hållbar mark- och miljöanvändning blir extra angelägen i en stad som växer kraftigt. Därför är det viktigt att trafiknämnden arbetar aktivt

med ekosystemtjänster och miljö- och hälsoskyddsnämnden genomför åtgärder för att förbättra vattenstatusen. Arbetet för resurseffektiva kretslopp fortskrider. Insatserna för att öka andelen insamlat matavfall behöver intensifieras då målet inte bedöms uppnås.

Stockholm ska vara en jämställd stad. Därför är det extra glädjande att denna tertialrapport rymmer mer av könsuppdelad statistik för att se hur staden möter behov av insatser hos kvinnor och män. Flera nämnder visar också hur arbetet utvecklas för att förstärka jämställdheten i det vardagliga arbetet. Arbetet mot diskriminering och för mänskliga rättigheter har stärkts på en rad områden under året. Några exempel är de förbättrade processerna för samråd med nationella minoriteter, kompetenshöjande insatser i flera verksamheter och arbetet med ökad tillgänglighet till kommunala lokaler.

Insatserna för att stärka barns rättigheter fortsätter och inriktningsmålet bedöms uppnås helt. Ett angeläget exempel på insatser är de som görs inom socialtjänsten för att uppmärksamma och möta barns behov, exempelvis när det handlar om barn som lever med föräldrars missbruk eller barn som bevittnar våld.

Stockholm ska vara en demokratisk stad där alla kan ha inflytande. Arbetet med de lokala utvecklingsprogrammen bidrar till möjligheten att lokalt formulera viktiga utvecklingsinsatser. Under året har några första viktiga steg tagits för att stärka det direkta demokratiska inflytandet genom försök med medborgarbudgetering. Staden har också i bred samverkan antagit en ny personalpolicy som än mer betonar arbetsmiljö och människors lika värde. Policyn blir ett stöd i strävan att attrahera och behålla våra kompetenta medarbetare och chefer, som är så viktiga för att Stockholm ska vara en demokratisk stad. I tertialrapporten redovisas också ett antal andra viktigare frågor. Ansvar för arbetet med skolplattformen föreslås exempelvis flyttas från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen för att stärka strukturen för styrning i projektet och för att den omfattar flera olika verksamhetsområden. Uppföljningen av stadens miljöprogram 2012-2015 föreslås godkännas med den rapport som redovisar god målpåfyllelse men också utvecklingsområden. Lägesredovisningen avseende strategisk inriktning för företagsområden föreslås godkännas, slutsatserna i denna kommer användas i arbetet med en ny översiktsplan.

Slutligen föreslås kommunfullmäktige besluta om ett antal insatser för att klara de åtaganden staden har för boenden för kommunmottagna nyanlända. Stockholm har ett stort ansvar att snabbt skapa boenden till en stor grupp nyanlända på en bostadsmarknad som redan från början är svår. Staden har redan vidtagit ett antal åtgärder för att klara boendet för målgruppen. Boenden

med tillfälliga bygglov är en sådan insats. För att kortsiktigt klara behovet i närtid föreslås nu ett antal åtgärder. De är inte idealiska lösningar, men staden har ett ansvar och vi kommer behöva kombinera kortsiktiga och långsiktiga lösningar. Huvudprincipen är att socialnämnden fattar beslut om ekonomiskt bistånd i de fall där kompletterande ekonomiskt bistånd behövs för att täcka boendekostnaderna för kommunmottagna flyktingar. I vissa särskilda fall kan socialnämnden även fatta beslut om kompletterande ekonomiskt bistånd i ärenden av engångskaraktär, exempelvis tandvårdskostnader.

Tertialrapport visar på en stad som utvecklas starkt. Ekonomin, sysselsättningen och bostadsbyggandet är stark. Samtidigt pågår ett arbete för en stad som håller samman. Färre i behov av försörjningsstöd, bättre skolresultat, höjda klimatambitioner och insatser för att hela staden ska utvecklas är illustrationer på att Stockholm ska utvecklas mot att vara en stad för alla. En stark och sammanhållen stad ska också vara en hållbar stad. Inte bara våra egna uppföljningar, utan även internationella sådana, visar att Stockholm är en av världens mest hållbara städer. Det är en position som hedrar men också kräver fortsatta insatser.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets utlåtande.

Bilagor

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande med underbilagor:

1. Av nämnderna begärda och av stadsledningskontoret avstyrkta/tillstyrkta budgetjusteringar samt av nämnderna redovisade omslutningsförändringar
2. Resultatprognos och prognos på investeringsplan
3. Förändring av kommunfullmäktiges indikatorer, målvärden med mera
4. Uppmaningar till stadens nämnder och anmodanden till stadens bolag
5. Nyckeltal
6. Särskilda satsningar för uppföljning 2016
7. Finanspolicy
8. Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2012-2015
9. Uppföljning av stadens Lex Sarah – rapportering för 2015
10. FUT Lägesrapport årsrapport 2015
11. Samarbetsavtal avseende Openlab
12. Revidering av reglemente för socialnämnden
13. Förlikningsavtal avseende avtal om driften av Vintertullens vård- och omsorgsboende

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut godkänns delvis.
2. Finanspolicyn för kommunkoncernen fastställs, med tillägget att ramen för kommunkoncernens totala externa upplåning kvarstår på 50 000 mnkr.
3. Förslaget om att ersätta Vision Järva 2030, Vision Söderort 2030 samt Vision Hässelby-Vällingby 2030 med Vision 2040 m.m. avslås.
4. Därutöver anfördes följande.

På det hela taget visar tertialrapport 2 för 2016 att mycket av utvecklingen i Stockholm går i en positiv riktning. Medborgarnas nöjdhet med stadens verksamheter är god och Stockholm är överlag en attraktiv stad att arbeta, starta företag och bygga bostäder i. Det välkomnar vi. En stabil ekonomi är ett medel för att säkerställa att inte vår gemensamma välfärd – förskola, skola och äldreomsorg – ska utsättas för nedskärningar på grund av budgetunderskott. Det är bara med robusta finanser som grund som välfärden får stabila förutsättningar och kan utvecklas för framtiden.

Samtidigt finns oroande tendenser i tertialrapporten vad avser både den ekonomiska utvecklingen och verksamhetsutvecklingen för staden. Särskilt tydligt blir den rödgrönrosa majoritetens bristande ansvarstagande för stadens ekonomi inom stadsdelsnämndernas ekonomi. För verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg prognostiseras ett underskott på 72,3 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Sju stadsdelsnämnder prognostiserar underskott. Störst underskott prognostiserar Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd med 31,6 miljoner kronor samt Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd med 24,8 miljoner kronor. Prognosen för verksamhetsområdet äldreomsorg är ett underskott på 30,8 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Det största underskottet prognostiserar Farsta stadsdelsnämnd med 17 miljoner kronor.

För stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisas ett underskott på 28,7 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Tio stadsdelsnämnder prognostiserar underskott. Störst underskott prognostiserar Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd med 9,1 miljoner kronor samt Kungsholmen stadsdelsnämnd med 8,3 miljoner kronor.

Det är noterbart att en kostnadsdrivande effekt som ligger bakom underskotten är att ett antal verksamheter som har varit upphandlade övergår i kommunal regi under året. Detta innebär ökade kostnader för beställarenheten då den avtalade kostnaden för dessa verksamheter understigit de schablonbelopp som förvaltningen erhållit. Den socialdemokratiskt ledda majoritetens politik med att kommunalisera verksamheter har således haft effekt i form av växande underskott inom kärnverksamheterna.

Alla dessa underskott sker trots de båda skattehöjningar som majoriteten har genomfört sedan 2014. Det kan knappast göras tydligare hur Socialdemokraternas oförmåga till prioriteringar, budgethållning och ekonomiskt ansvarstagande drabbar stockholmarnas välfärd.

Allvarligast ser vi på att den rödgrönrosa majoriteten bedriver en kortsiktig ekonomisk politik som tydligt riskerar att urholka Stockholms soliditet och försvaga dess finansiella ställning. Det är ett ofrånkomligt resultat av den rödgrönrosa majoritetens medvetna politik att höja skatten, kraftigt höja investeringstakten och samtidigt minska intäkterna från realisationsvinster och markförsäljningar. Resultatet kommer att bli en kommunkoncern med påtagligt försvagad soliditet och ökad skuldbörda. Detta kommer i sin tur att hota välfärdens verksamheter. Därför motsätter vi oss förslaget att ramen för skuldsättningen ska ökas med ytterligare tio miljarder kronor till sammanlagt 60 miljarder kronor. Vi anser att skuldtaket bör ligga fast och planerade investeringar ses över samt att en aktiv fastighetspolitik behöver föras för att generera reavinstintäkter till koncernen och på så vis minska upplåningsbehovet.

På det enskilt viktigaste området utöver ekonomin – bostadsbyggandet – finner vi dessvärre fog för oro för utvecklingen, där den rödgrönrosa majoriteten förefaller oförmögen att möta Stockholms stora behov av nya bostäder. Målen för bostadsbyggandet ser i all väsentlighet ut att missas. De enda mål som ser ut att uppnås är antal bostäder i markanvisningar och start-PM.

Trots det stora antal studentbostäder som Alliansen lämnade över kan vi konstatera att årsmålet för indikatorn Antal färdigställda studentbostäder inte kommer att uppnås. Prognosen pekar på att endast 713 studentbostäder av målsättningen på 1 300 kommer att färdigställas under 2016. Det är anmärkningsvärt att nivån bedöms så låg att stadsledningskontoret redan i tertialrapport 1 uppmanade exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden att vidta särskilda åtgärder för att säkerställa att inte målet om 4 000 färdiga studentbostäder 2013–2017 missas. Denna kritik kvarstår.

Vidare konstaterar vi att stadens bostadsbolag fortsatt missar sina produktionsmål. I tertialrapport 2 uppger exempelvis Svenska Bostäder att endast 31 av årsmålets 900 har påbörjats. Stadens tre bostadsbolag redovisar sammanlagt att blott 572 allmännyttiga hyresrätter påbörjats hittills i år. Det måste anses vara underkänt ställt i relation till det aggregerade årsmålet om 1 900 bostäder, samt att bolagens prognoser för året endast når upp till 1 272 bostäder. Prognosen har således sänkts från tertialrapport 1, där den uppgick till 1 589 bostäder. I föreliggande tertialrapport uppgår dock bolagens samlade prognos för påbörjade bostäder till 1 412, vilket kan tyckas vara märkligt eftersom denna summa alltså inte stämmer överens med vad bolagen själva rapporterat in i sina respektive tertialrapporter.

Vi delar stadsledningskontorets uppfattning om att antalet bostäder i antagna/godkända detaljplaner är lågt. I tertialrapporten anges ett utfall om blott 1 290 av årsmålets 7 000 bostäder. Samtidigt anges att målet uppfylls helt. Vi ser därför en risk i att måluppfyllelsen görs beroende av att pågående större programarbeten kommer till detaljplaneplanering.

För trafiknämndens del är det notabelt att den rödgrönrosa majoriteten, som stoltserar med cykelsatsningar, inte klarat av att leverera det de utlovat i cykelinfrastrukturen utan att 29 miljoner kronor i investeringar inte förväntas utnyttjas. Klotteranmälningarna fortsätter att öka kraftigt samtidigt som efterlevnaden av 24-timmarsgarantin försämrats jämfört med 2014. Den rödgrönrosa majoritetens satsning på gågator är dessvärre mer ett PR-nummer än konkreta och underbyggda åtgärder för en förbättrad stadsmiljö för fotgängare. Exemplet Swedenborgsgatan visar att det mer handlar om politisk prestige än om genomtänkta trafikåtgärder. Utfallet blir en sämre version av Alliansens satsning på Open Streets.

På skolområdet kan vi dessvärre notera att den rödgrönrosa majoritetens politik hittills mest har inneburit en avvisande inställning till nyetableringar av fristående skolor. Den rödgrönrosa majoritetens politik är tydligt fientlig till fristående skolhuvudmän. Den kommunala skolan ska vara den bästa, enligt den rödgrönrosa majoriteten – med betoning på kommunal. Stadens yttranden över friskoleetableringar har sedan maktskiftet ändrat tonläge. I många fall har friskoleetableringar ansetts kunna påverka stadens skolväsende negativt.

Andelen elever behöriga till gymnasiet i Stockholm fortsätter att sjunka. Nästan var fjärde elev i Socialdemokraternas skola klarar nu inte godkänt i alla ämnen vid slutet av årskurs nio. Nästan var femte slutar utan att vara behörig till gymnasiet. Skillnaderna mellan pojkars och flickors studieresultat, motivation och studieval är stora, och detsamma gäller skillnaden i skolresultat mellan områden och stadsdelar. Det är tyvärr uppenbart att skolan har fått stryka på foten med den nuvarande majoriteten.

Elevantalsökningen i år, liksom under en överskådlig framtid, är hög. Om alla dessa elever ska få en bra skolgång måste fristående såväl som kommunala skolor ges goda förutsättningar att verka, konkurrera och erbjuda en högkvalitativ utbildning. Att istället låta de ideologiska skygglapparna diktera valfrihetsmotståndet är beklagligt för Stockholms befintliga och tillkommande elever. Det riskerar också att leda till, när färre utövare tillåts bidra, att trängseln i skolorna och därmed klasstorlekarna ökar, tvärtemot vad Socialdemokraterna lovade stockholmarna före valet. Satsningar på kvalitet går inte att göra enbart i ord, de måste också åtföljas av handling och konkreta beslut. Men den rödgrönrosa majoriteten har hittills inte presenterat ett enda förslag på hur skolan i Stockholm ska bli bättre.

Vidare kan vi konstatera att otryggheten i skolan är fortsatt hög, var femte flicka och var tionde pojke i årskurs nio känner sig inte trygga i skolan, samtidigt som andelen elever som instämmer i påståendet att bristen på lugn och ro hämmar deras inläring ökar. Inte heller nås de önskade resultaten i skolorna och skillnaderna mellan olika skolor är fortsatt stora. Stadens revisorer påtalar att kommunfullmäktiges övergripande mål "Ett Stockholm som håller samman" inte uppnås tillfredsställande i utbildningsnämnden.

När det gäller förskolan är det noterbart att den rödgrönrosa majoriteten inte klarar av att säkra kvaliteten. En av de viktigaste faktorerna för att förskolan ska kunna hålla en hög kvalitet är en välutbildad personal och att andelen förskollärare är hög. En utmaning för staden är att uppnå kommunfullmäktiges mål om andelen förskollärare och andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare. Alla nämnder vittnar om att rekryteringsläget är svårt med konkurrens om de examinerade förskollärare som finns att tillgå. Stadsledningskontoret varnar att bristen på förskollärare med tiden kan påverka kvaliteten inom förskolan negativt. Denna problematik riskerar med all sannolikhet att förvärras om Socialdemokraterna driver igenom sitt förslag om rätt till heltid i förskolan för föräldralediga.

Stockholms stads arbetsmarknad visar på en god utveckling, dessvärre gäller inte detta i alla delar av staden. Arbetsmarknaden i Stockholm är tudelad och skillnaderna på arbetsmarknaden blir allt tydligare. Tre av tio 20-åringar i Stockholms stad saknar en fullföljd gymnasieutbildning, samtidigt som möjligheten att få ett arbete utan gymnasieexamen är begränsad och väntas bli ännu svårare i framtiden. En tydlig svaghet på arbetsmarknaden är också att utrikes föddas kompetens inte tas till vara i

tillräcklig omfattning. Arbetslösheten är nästan tre gånger så stor hos den utrikes födda befolkningen.

Det är tydligt att ett nytt utanförskap har vuxit fram som drabbar främst unga och utrikes födda. Här måste till konkreta verktyg för att människor ska kunna gå från utanförskap till delaktighet. Målsättningen är att alla stockholmare ska kunna arbeta och utbilda sig utifrån sina egna förutsättningar. Ett jobb är mer än en lön. Ett jobb är gemenskap, trygghet, frihet och ger möjlighet för människor att växa.

Vi ställer oss ytterst kritiska till den så kallade vita jobbmodellen i upphandlingar. Vi delar uppfattningen att fusk och svartjobb ska motverkas samt att det är viktigt att säkerställa rimliga arbetsvillkor för dem som staden anlitar, antingen direkt eller genom upphandlade företag. Men det är inte rimligt att ge fackförbunden befogenheter att fungera som kontrollanter via stadens uppdrag. Modellen riskerar att inte uppfylla syftet, att leda till en kvalitativ granskning av att stadens villkor följs, utan kommer istället att ge fackförbunden tillgång till företags bokföring, löne- och personallistor.

Stockholm är beroende av ett vitalt, innovativt och diversifierat näringsliv för att utvecklas som attraktiv stad med en stark sysselsättning. Det är därför oroande att Stockholm har rasat kraftigt i Svenskt Näringslivs årliga ranking av näringslivsklimatet i Sveriges kommuner. Ett företagsklimat som upplevs som ogynnsamt hotar framtida investeringar och etableringar, vilket stockholmarna och staden som helhet förlorar på.

Sedan majoritetsskiftet 2014 har den rödgrönrosa majoriteten fört en ideologisk återkommunaliseringspolitik beträffande verksamheter som drivits av enskilda aktörer. 27 verksamheter, allt från vård- och omsorgsboenden till parklekar och sociala verksamheter, har återtagits i kommunal regi, något som nu leder till kraftigt ökande personalkostnader för staden. På sikt äventyras valfriheten och mångfalden i välfärden, investeringsviljan och stadens ekonomiska hushållning, detta i ett läge när välfärdsbehoven är stora och ständigt växer. Fyra av fem jobb skapas i de mindre företagen, det ger inte bara arbetstillfällen och tillväxt, det ger också skatteintäkter.

Vi har vid flertalet tillfällen påpekat att fastighetsnämnden behöver säkerställa att enskilda investeringsprojekt håller budget. Sammantaget handlar det om åtskilliga hundratals miljoner kronor i kostnadsökningar. Vi konstaterar nu att stadsledningskontoret riktar en särskild uppmaning till fastighetsnämnden om att vidta åtgärder för att öka styrningen av investeringsprojekt, i syfte att just uppnå hållbar utveckling på nivån för avkastning och resultat.

Inom äldreomsorgen åskådliggörs tydligt hur den rödgrönrosa majoritetens ekonomiska praktik skiljer sig från dess högtidliga retorik. Att det nu, trots skattehöjningen, prognostiseras ett underskott om drygt 30 miljoner kronor kan inte tolkas som annat än ett besannande av vår farhåga att den rödgrönrosa majoriteten i sina ekonomiska prioriteringar åsidosätter kärnverksamheterna på ett sätt som får kännbara konsekvenser för stockholmarna. Det är uppenbart att skattehöjningen inte har medfört en ökad trygghet för Stockholms äldre. Det är ytterst bekymmersamt att antalet helt uppfyllda indikatorer har sjunkit från sju till endast tre. Det innebär att endast en tredjedel av indikatorerna är helt uppfyllda. Vidare förväntas tre indikatorer inte alls uppfyllas vilket är en klar försämring jämfört med tidigare år. Detta har lett till att årsmålet för 2016 förväntas uppfyllas endast delvis tillskillnad från 2015 då målet ansågs uppfyllas helt. Detta visar på klara brister inom verksamhetsområdet.

Arbetsvillkoren för socialsekreterare i Stockholm stad har kraftigt försämrats. I höstas rapporterades om socialsekreterarnas höga arbetsbelastning, den omfattande personalomsättning samt svårigheter att rekrytera erfaren personal. Stockholms stad måste kunna garantera rättsäkerhet och kvalitet i arbetet. Dessvärre har vi en situation där utsatta barn och vuxna riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda på grund av socialsekreterans pressade arbetssituation. Det är därför välkomnande att en handlingsplan har arbetats fram för att öka kvalitén inom socialtjänsten, men det krävs att detta även omvandlas till praktisk handling.

Frågan om fattiga EU-medborgare som tigger i Stockholm och Sverige är en svår och omfattar många dimensioner. Grundproblematiken kan inte lösas av en enstaka kommun eller land, men det är viktigt att Stockholms stad tar ett tydligt ansvar för att lyfta diskussionen och finna en lösning på denna utmaning som kombinerar hänsyn för socialt utsatta människor med konkreta åtgärder som upprätthåller gällande lagstiftning och tillgodoser berättigade krav på trygghet och ordning i det offentliga rummet. Det är oroväckande att den rödgrönrosa majoriteten inte tar till sig den kritik som framförts av en bred majoritet av stockholmarna om de sanitära olägenheter som förekommer vid bosättningar i offentliga utrymmen samt den ökade otryggheten.

Vi konstaterar att målen om att staden respekterar barns rättigheter och att Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld bedöms uppnås helt. Samtidigt lever många barn och unga med hedersnormer som begränsar deras frihet och utsätter dem för hot om våld. Om målsättningarna ska bli verklighet måste ambitionsnivån i stadens arbete mot hedersvåldet höjas betydligt.

Vidare ser vi att den rödgrönrosa majoriteten har tappat greppet om sjukfrånvaron inom stadens verksamheter. Sjukfrånvaron i relation till ordinarie arbetstid uppmättes för perioden januari till augusti 2016 totalt till 7,3 procent, vilket är 0,5 procentenheter högre jämfört med samma period året innan. Sjukfrånvaron har ökat i samtliga redovisade grupper. Störst ökning av sjukfrånvaron har skett i åldersgruppen yngre än 30 år och gruppen kvinnor. Sjuklönekostnaden har det första halvåret ökat med 8,9 procent. Detta är en mycket allvarlig utveckling, i synnerhet för stadens arbete i att vara en attraktiv arbetsgivare och i ett läge där vi ser kompetensbrist inom delar av stadens verksamhetsområden. Ökande sjukfrånvaro och hög personalomsättning hänger ofta ihop med bristande ledarskap. Därför ser vi med oro på den rödgrönrosa majoritetens ointresse av att utveckla ledarskapet i staden för att stärka medarbetarnas drivkrafter och finna arbetsglädje.

Den rödgrönrosa majoriteten berömmar sig av att ha ökat ramen för idrottsnämnden. Det kan låta bra, men problemet är att när alla investeringsprojekt blir dyrare kommer det inte bli mycket utrymme över till nya investeringar.

Avslutningsvis motsätter vi oss förslaget om att den rödgrönrosa majoritetens styrdokument Vision 2040 m.m. ska ersätta de hittills gällande visionsdokumenten för ytterstaden. Vi anser att det kan vara motiverat med en ny, sammanhållen, vision för hela stadens utveckling. Men den bör ha helt andra politiska utgångspunkter än de som är vägledande för Vision 2040.

I en tid när Stockholm växer i en historisk omfattning krävs ett politiskt ledarskap som klarar av att förena höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Det blir alltmer uppenbart att den rödgrönrosa majoriteten inte är kapabel att axla detta ansvar. Istället har den rödgrönrosa majoriteten slagit in på en politisk kurs där stockholmarna drabbas trefalt

av höjd kommunalskatt och ökad skuldsättning. Budgetförslaget för 2017 visar att Socialdemokraterna nu har slut på både pengar och idéer. Alliansen utgör ett tydligt alternativ till denna ansvarslösa politik. Vi vet att Stockholm kan mer och att stockholmarna förtjänar bättre.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Delårsbokslut per den 31 augusti 2016 för Stockholms stad godkänns.
2. Förändring av indikatorer, årsmål eller ansvarig nämnd/bolag godkänns enligt bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. För 2016 ska utdelningen från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgå till 500 mnkr med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Stockholms Stadshus AB uppmanas att sammankalla extra bolagsstämma i enlighet med detta beslut.
4. Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad, dnr 189-1422/2016, inklusive däri angivna ramar för total extern upplåning och intern utlåning till och borgensåtagande för bolagen samt utlåning till stadens slutna redovisningsenheter fastställs enligt bilaga 7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Förändringarna i ersättningsnivåerna för insatsen korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Fördelning av statsbidrag till stadsdelsnämnderna för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården enligt bilaga 1 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
7. Föreslå att Handelshögskolan, inom ramen för stadens befintliga bidrag, återinrättar professuren med inriktning ekonomistyrning med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2012-2015, dnr 134-1393/2016, godkänns enligt bilaga 8 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
9. Uppföljning av stadens Lex Sarah - rapportering för år 2015, dnr 150-1129/2016 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Motionen "Kulturhus i Slakthusområdet", dnr 328-868/2013 från Maria Östberg Svanellind (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

11. Ansvar för Skolplattform Stockholm överförs från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen m.m. samt att projekten Skolplattform och Gemensam service IT 2.0 där organiseras i ett förvaltningsövergripande program. Finansiering sker genom disposition av de i eget kapital särskilt reserverade medlen för verksamhetsutveckling med it.
12. Ansvar för förvaltningsorganisationen med avseende på avtalsförvaltning och it-nära förvaltning av Skolplattform Stockholm och Gemensam service IT 2.0, inklusive erforderliga licensavtal samt ansvar för framtida uppbyggnad/förstärkning av avtals- och it-nära förvaltningsorganisation för Skolplattform och Gemensam service IT 2.0 överförs från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen m.m.. Kommunstyrelsen m.m. fakturerar under år 2016 utbildningsnämnden för de kostnader som den överförda förvaltningsorganisation innebär. Finansiering av kostnaderna för år 2017 hanteras i samband med ärendet Avstämning av mål och budget för 2017.
13. Arkivansvaret för öppna ärenden och dess handlingar inom projektet Skolplattform Stockholm överförs från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen.
14. Socialnämndens rapport ”Lägesrapport över arbetet med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott”, dnr 159-615/2016, godkänns.
15. Trafiknämnden medges förhandsbesked om budgetjustering för genomförande av projekt med energibesparande armaturutbyte för gatubelysningen under 2017 och 2018 med 48,0 mnkr. Utgifterna för kommande år behandlas i kommunfullmäktiges budget för 2017 och 2018.
16. Samarbetsavtal avseende Openlab, dnr 430-1487/2016, godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
17. Styrdokumenten Vision 2040 (dnr 119-1401/2015, 025-634/2014), beslut om kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm i Budget 2015, social investeringsfond (dnr 173-968/2015) samt Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete (dnr 171-1405/2015, 319-858/2014) ersätter Vision Järva 2030 (dnr 319-2070/2008 utl.2009:46), Vision Söderort 2030 (dnr 302-838/2009 utl.2010:40) och Vision Hässelby-Vällingby 2030 (dnr 336-1667/2012).
18. Förlikningsavtal avseende driften av Vintertullens vård- och omsorgsboende – Kropp och själ med omtanke i Helsingborg (Kosmo), dnr 125-2153/2011, (bilaga 13 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande) godkänns.

19. Kommunstyrelsen ska, i samarbete med socialnämnden, genomföra informationsinsatser för att uppmuntra allmänheten att hyra ut privata lägenheter eller rum.
20. Socialnämnden ska hantera inhyrning och uthyrning av privatbostäder.
21. Servicenämnden ska hantera den initiala kontakten och informationen till intresserade privatpersoner.
22. Servicenämnden ska ansvara för administration kring uthyrningen.
23. Socialnämnden ska genomföra upphandling av vandrarhems- eller hotellboende.
24. Socialnämnden ska inrätta och driva tillfälliga boendeplatser i form av större kollektiva boenden.
25. Socialnämnden och servicenämnden ska uppskatta kostnaderna för åtgärderna i sina respektive verksamhetsplaner.
26. Socialnämnden ska fatta beslut om ekonomiskt bistånd i de fall där kompletterande ekonomiskt bistånd behövs för att täcka boendekostnaderna för kommunmottagna flyktingar.
27. Lägesredovisning, ”Strategisk inriktning för företagsområden”, från Stockholm Business Region AB godkänns.
28. Revidering av reglemente för socialnämnden, dnr 159-1134/2016, godkänns.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Tertiärrapport 2 för 2016 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 172,5 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2016 års budget.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader för prestationsförändringar med 208,5 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar i 2016 års budget.
4. Nämnderna medges budgetjustering för minskade investeringsutgifter med 46,1 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter i 2016 års budget.
5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 30,7 mnkr. Finansieringen sker genom att omfördela för ändamålet budgeterade medel under Kommunstyrelsen m.m. i 2016 års budget.
6. Nämnderna medges stimulansbidrag med 73,9 mnkr för inkomna ansökningar för utbyggnad av förskolelokaler, under förutsättning av att

kraven enligt fastställda anvisningar för stimulansbidrag uppfylls.
Beslut om beviljade stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler
gäller tidsbegränsat till och med år 2016.

7. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 581,0 mnkr för redovisade omslutningsförändringar samt för övriga omfördelningar och justeringar enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Utöver vad som framgår ovan avslås övriga framställningar i tertialrapport 2 från nämnderna.

Stockholm den 9 november 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Jonas Nilsson (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) enligt följande.

Utöver vad vi anfört gemensamt med Alliansen, anser inte Kristdemokraterna att socialnämnden ska genomföra upphandlingar av vandrarhems- och hotellboende för att klara flyktingmottagandet. Kristdemokraterna kommer inte att ställa sig bakom detta. Vi menar att staden behöver använda sig av betydligt billigare boendelösningar som dessutom är mer integrationsfrämjande.

Vi ifrågasätter också om det behövs personal dygnet runt på de kollektiva boendena som socialnämnden ska inrätta. Exempelvis anser vi att det bör eftersträvas att de boende själva ombesörjer matlagning och städning.